

Mälarens vattenvårdsförbund

Styrelsemöte
Knivsta, 14 februari 2024

Förslag till dagordning

- §1. Mötets öppnande
- §2. Godkännande av dagordning
- §3. Föregående protokoll
- §4. Förslag till verksamhetsberättelse och preliminärt bokslut
- §5. Eventuell förlängning av LIFE IP Rich Waters för MVVF
- §6. Ansökan om 90-konto
- §7. Skrivelse och debattartikel om PFAS
- §8. Rapport från miljöövervakningen
- §9. Rapport från åtgärdsarbetet
- §10. Rapport projektutveckling
- §11. Rapport övrigt på gång inom MVVF & kalendariet
- §12. Årsstämma 2024
- §13. Övriga frågor
- §14. Nästa möte

Verksamhetsberättelse 2023 - avvikelser

Genomförda aktiviteter förutom planerade:

- LAVA-projektet i samverkan med Vattenmyndigheten, för lokalt framtagna åtgärdsprogram
- Beslut om 90-konto

Planerat, men ej genomfört:

- Arbetsgruppsmöten
- Nätverk vattenproducenter, nätverk miljöövervakning
- Utvärdering av samarbete med SLU
- Presentationsmaterial Mälaren och miljön

Värt att notera 2023

- Vår nya organisation och arbetsfördelning börjar sätta sig
- MVVF fyllde 25 år
- Vi har nu 65 medlemmar!
- Plötslig och omfattande sjögulldöd i västra Mälaren

Många deltagare vid våra event utåtriktade aktiviteter:

- Workshop Riskanalys i april, 45 deltagare (LST, kommuner, LRF, SLU, Skogsstyrelsen, Naturskyddsförening m.fl)
- Nätverket för projektutveckling, digitala träffar, 171 deltagare under året
- Ca 220 personer har gått vår utbildning "Kommunernas roll i vattenförvaltningen" under året varav ca 150 är politiker (26 vattenstrategier från lika många kommuner har beställt utbildningen)
- Stort intresse för Mälarseminariet när vi delade upp i teman, ca 100 deltagare totalt

Utbildning för politiker om vattenförvaltning – deltagande kommuner 2023

Ljusnan-Voxnan VVF
Hjälmarens VVF
Lunds kommun
Lindesbergs kommun
Tyresåns VVF
Karlstads kommun
LST Västernorrland
Sunne kommun
LST Örebro län

Preliminärt bokslut, MVVF 2023, intäkter

Intäkter 2023	Budget VP	Utfall 231231	Differens
HaV, bidrag till nationell miljöövervakning	770 000	780 000	10 000
HaV, bidrag till utvecklingsprojekt stora sjöarna (miljöövervakning)	0	200 000	200 000
Bidrag Lst till CyanoAlert	0	172 500	172 500
Bidrag sjögullsbekämpning information, LOVA Eskilstuna	0	19 380	19 380
Bidrag från VM för utbildningsmaterialet "Kommunernas roll i Vattenförvaltningen"	0	52 200	52 200
Medlemsavgifter*	2 958 150	2 951 017	-7 133
Bidrag LOVA/HAV åtgärdssamordning	676 800	676 800	0
Summa intäkter direkt till MVVF	4 404 950	4 851 897	446 947
Bidrag LIFE IP Rich Waters, EU-bidrag via Lst Västmanland för lönekostnader*	956 250	1 219 432	263 182
Summa bidrag och intäkter totalt	5 361 200	6 071 329	710 129

Preliminärt bokslut, MVVF 2023, kostnader

Kostnader 2023			
Summa miljöövervakning	1 643 260	1 886 205	-242 945
Summa LIFE IP Rich Waters	2 565 000	1 455 329	1 109 671
Summa Sagån/Mälaren åtgärdssamordning	823 500	1 050 361	-226 861
Summa specialistkunskap, samordning nätverk och projektutveckling	562 500	370 881	191 619
Summa information	302 500	256 375	46 125
Summa administration och ledning	654 500	812 991	-158 491
Övrigt (återföring av bidrag EU-bidrag)	0	141 314	-141 314
Summa kostnader totalt	6 551 260	5 973 456	577 804

Preliminärt bokslut, MVVF 2023, resultat

Resultat	Budget VP	Utfall 231231	Differens
<i>Summa intäkter direkt till MVVF</i>	4 404 950	4 851 897	446 947
<i>Summa direkta kostnader till MVVF</i>	5 595 010	4 754 024	840 986
Resultat	-1 190 060	97 873	

Eventuell förlängning av MVVF inom LIFE IP Rich Waters

Planerat avslut 30 juni 2024, men förlängt till 2025
- MVVF:s medverkan eventuellt förlängd och ytterligare
medfinansierad till dec 2024

MVVF:s avsikt med 90-kontot

Organisationen har för avsikt att använda 90-kontot för insamling till följande ändamål, i enlighet med ändamålsparagrafen i organisationens stadgar:

Förbundets syften är att:

- bidra till underlag för samhällsplanering och annan verksamhet av betydelse för vattenförhållandena i Mälaren för att öka möjligheterna att följa upp miljömål och initiera miljöförbättrande åtgärder,
- genom samverkan främja vattenvårdande insatser i Mälaren och dess avrinningsområde.

Förbundets verksamhet omfattar att:

- bedriva miljöövervakning av Mälaren och i samband med detta ta fram underlagsmaterial om tillståndet i vattenmiljön
- redovisa miljöövervakningens resultat på sådant sätt att denna blir till nytta i medlemmarnas löpande verksamhet: planerings- och utvecklingsarbete i kommuner, företag, myndigheter m.fl.,
- bedriva ett arbete för samråd, information och effektivt resursutnyttjande,
- samverka med vattenvårdsförbund, vattenförbund och vattenråd för att samordna utrednings- och åtgärdsfrågor angående Mälarens avrinningsområde,
- tillgodose allmänhetens behov av lättillgänglig information om Mälaren.

Skrivelse PFAS

- Hemställan till regeringen 231208 (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) 3 dagar efter Kallingedomen
 - Staten tar ansvar som verksamhetsutövare och stoppar spridningen av PFAS från kända statliga föroreningskällor.
 - Staten avsätter tillräckliga medel till kommuner och andra aktörer för sanering av PFAS.
 - Staten förenklar regelverket så att det går lättare och snabbare att sanera de områden där det är oklart vems ansvaret är.

Läs skrivelsen här: [Vårt dricksvatten behöver skyddas från PFAS | Mälarens vattenvårdsförbund \(malaren.org\)](https://www.malaren.org/vart-dricksvatten-behoever-skyddas-fran-pfas)

- Debattartikel i vår?

<https://www.malaren.org>

övergödning, fria vandringsvägar och biologisk mångfald. Här kan...

Läs mer

Strukturformel för PFOS

Vårt dricksvatten behöver skyddas från PFAS

12 december, 2023 Daniel Anundi Aktuellt

PFAS är ett samlingsnamn för skadliga kemikalier som fortsätter att spridas i våra dricksvattentäkter. Vi vet nu att PFAS utgör en hälsorisk redan vid mycket låga koncentrationer. Därför har Livsmedelsverket infört nya dricksvattenföreskrifter med ett lägre gränsvärde för PFAS. De nya kraven ska nås senast den 1 januari 2026. Staten måste nu ta sitt ansvar...

Läs mer

Övervakning miljögifter

- Ansökan SLU/Vattenverken mfl till Naturvårdsverket: kartläggning av PFAS i vatten och fisk – Ansökan inskickad 14 september från SLU Aqua. Besked i januari 2024 om avslag.
- Screening miljögifter i ytvatten – provtagning i april vid våra 11 ordinarie provtagningsplatser. Prioämnen och SFÄ (särskilt förorenande ämnen). Ev extra PFAS, kortkedjiga.

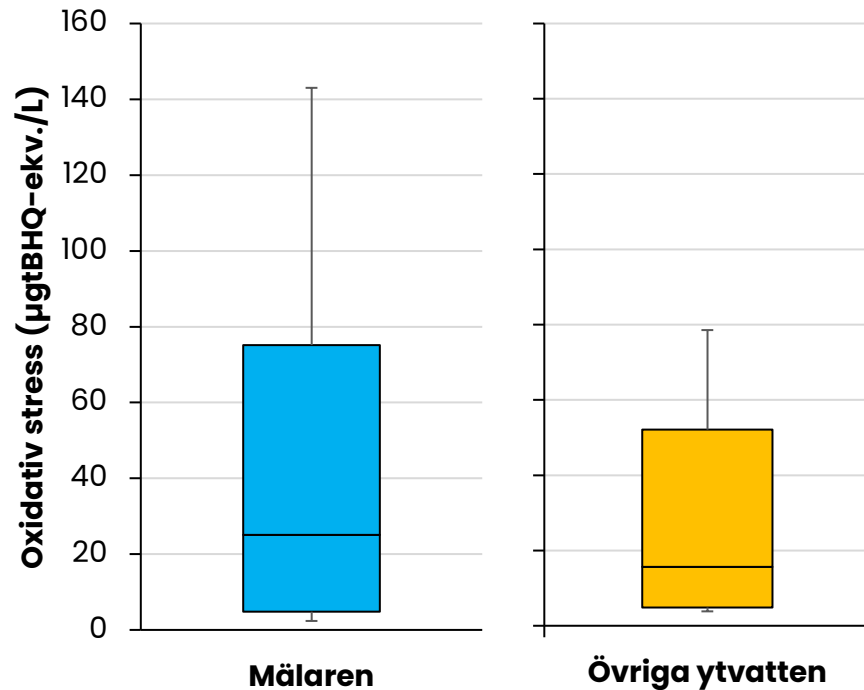
Effektbaserade analyser

- Mäter effekten av miljöstörande ämnen, samt "coctailleffekten"
- Hormonstörande effekter
- Miljösensorer (oxidativ stress m.m.)
- DNA-skada (genotoxicitet)

Provtagningar i Mälaren

Oxidativ stress

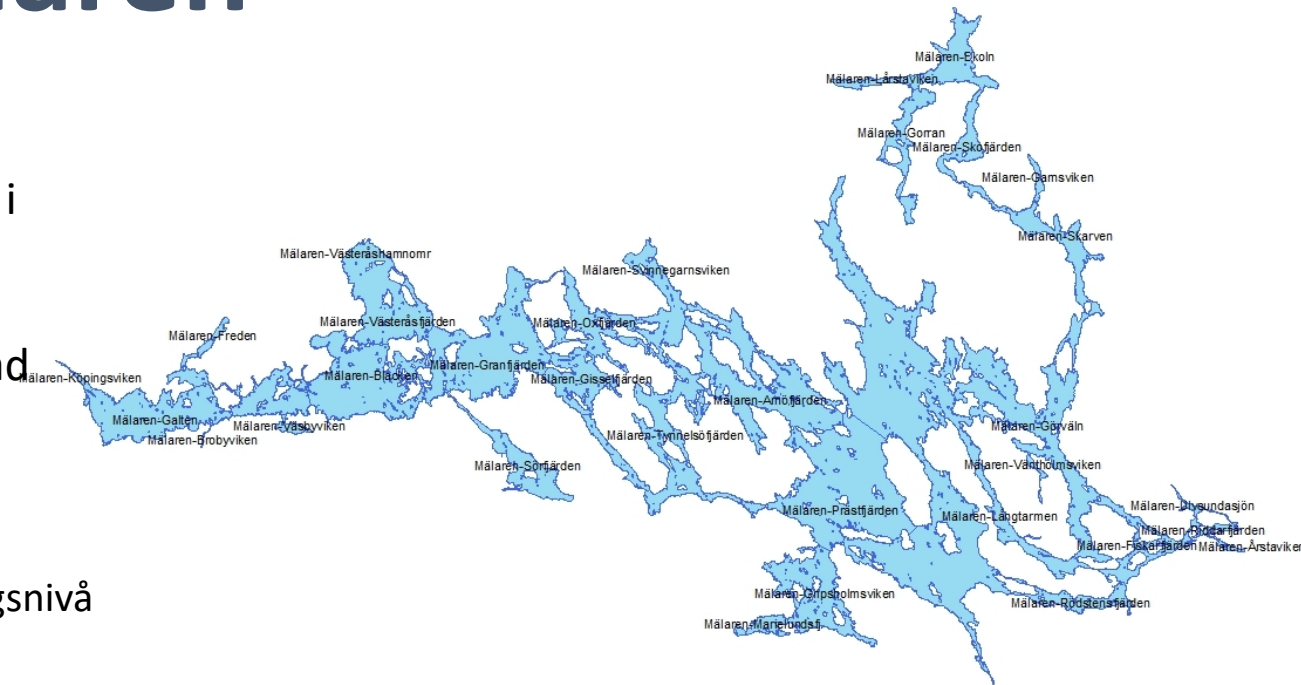
Detektionsfrekvens: 77%

19%

- Oxidativ stress beror på bildning av reaktiva syreradikaler i överskott och kroppens oförmåga att ta hand om dessa
- Många toxiska ämnen kan orsaka oxidativ stress, t.ex.:
 - organiska miljögifter
 - pesticider
 - läkemedel
 - naturliga ämnen (t.ex. alg- och mykotoxiner)
 - desinfektionsbiprodukter (DBPs)
- Oxidativ stress är en vanlig mekanism för t.ex.:
 - fosterskador
 - cancer

Genotoxicitet i Mälaren

- Toxisk effekt på gener eller DNA i en cell
- DNA-skada i kroppsceller kan orsaka cancer och i könsceller reproduktionsstörningar
- I vissa fall finns ingen säker exponering (avsaknad tröskeldos)
- Om effekt uppmäts i dricksvatten:
 - Identifiera ämnet och fastställa säker exponeringsnivå (våldigt svårt)
 - Spåra och avlägsna källan
 - Komplettera reningen med processer som kan ta bort effekten

© Lantmäteriet

Genotoxtester stora sjöarna

Mälaren

	Genotoxiskt
Västeråsfjärden april	Ja
Björkfjärden april	Nej
Västeråsfjärden augusti	Nej
Björkfjärden augusti	Nej
Västeråsfjärden september	Ja
Björkfjärden september	Ja

Vänern

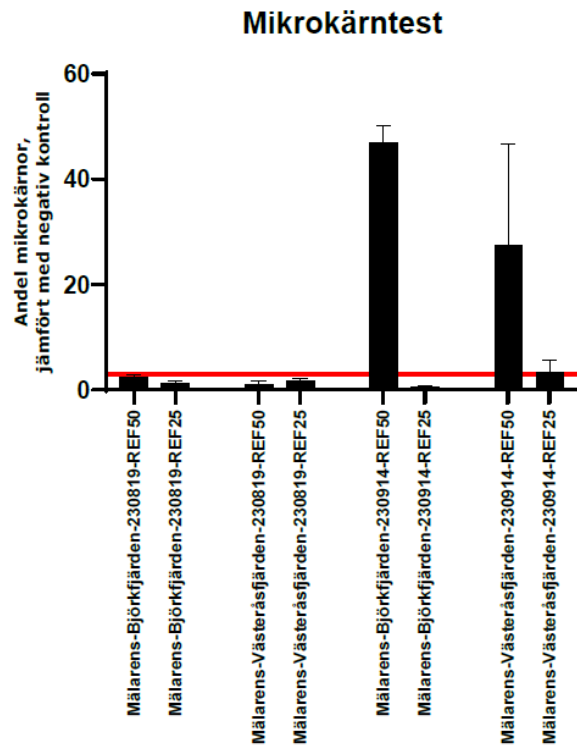
	Genotoxiskt
Vänern - Tärnan - april - 5 m	Ja
Vänern - Tärnan - augusti - 5 m	Ja
Vänern - Tärnan - oktober - 5 m	Nej

Vättern

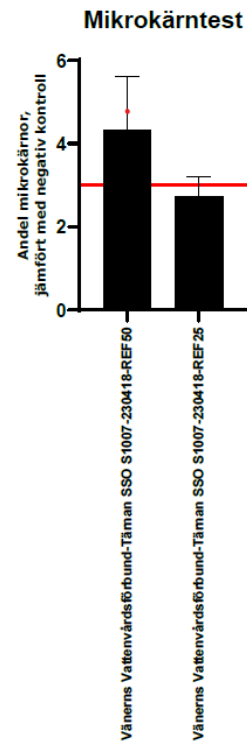
	Genotoxiskt
Vättern - Edeskvarnaån - 5 m (april)	Nej
Vättern - Edeskvarnaån - 5 m (juli)	Nej
Vättern - Edeskvarnaån - 5 m (augusti)	Ja

Genotoxtester stora sjöarna *(obs ännu ej publicerade data)*

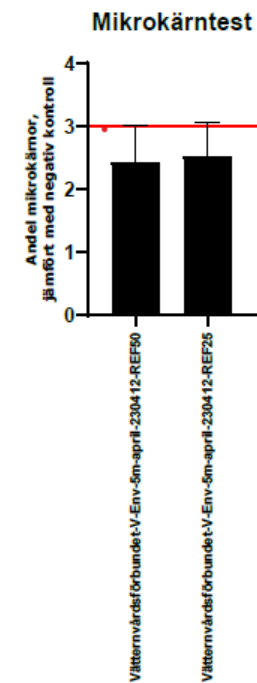
Mälaren

Vänern

Vättern

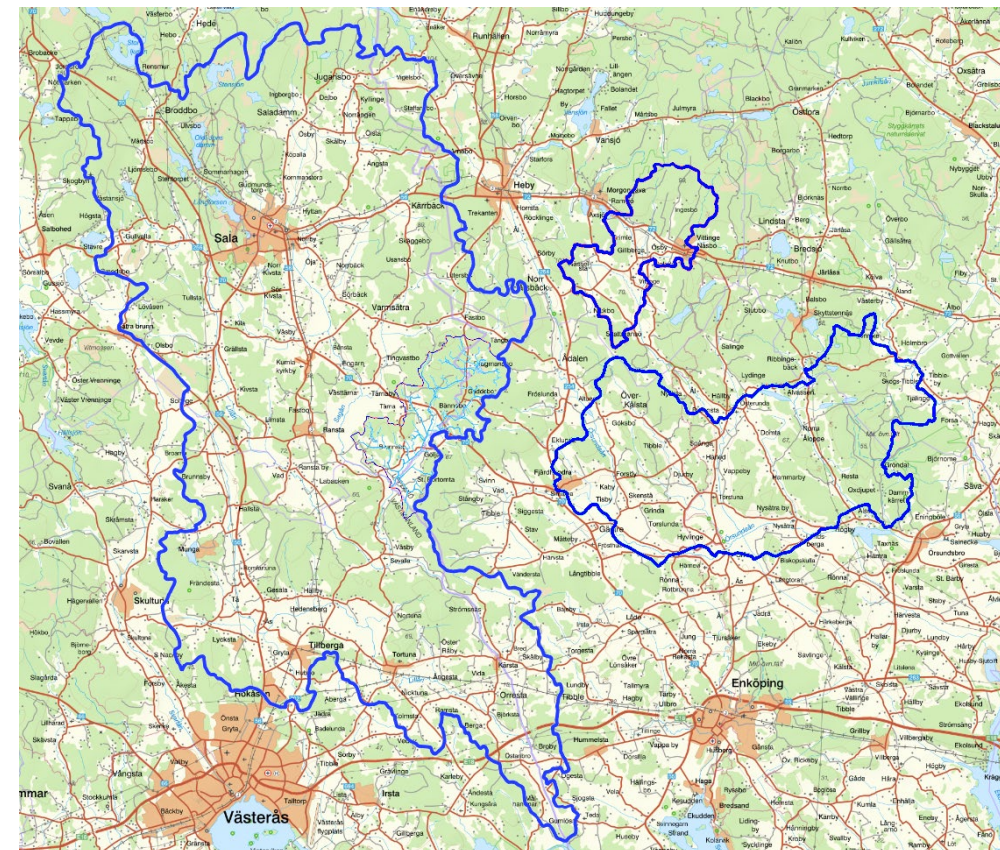
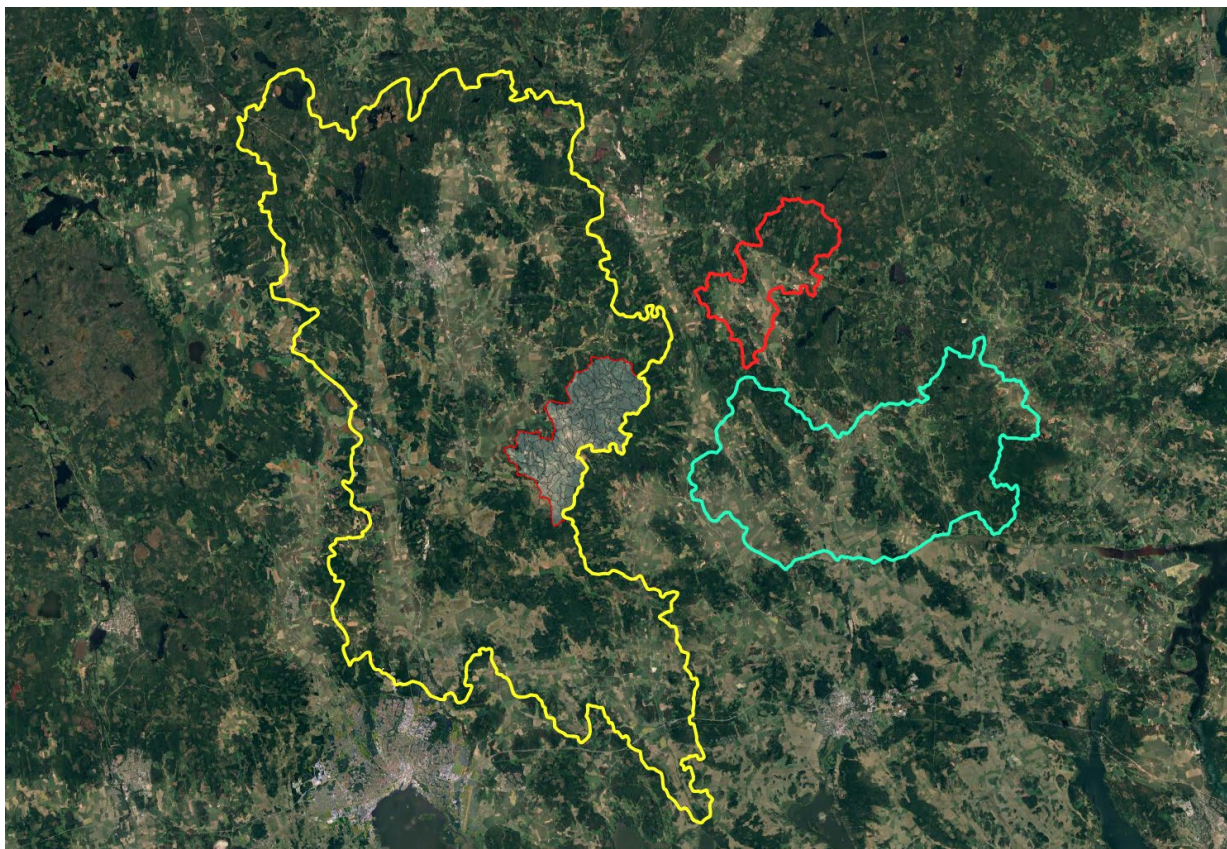

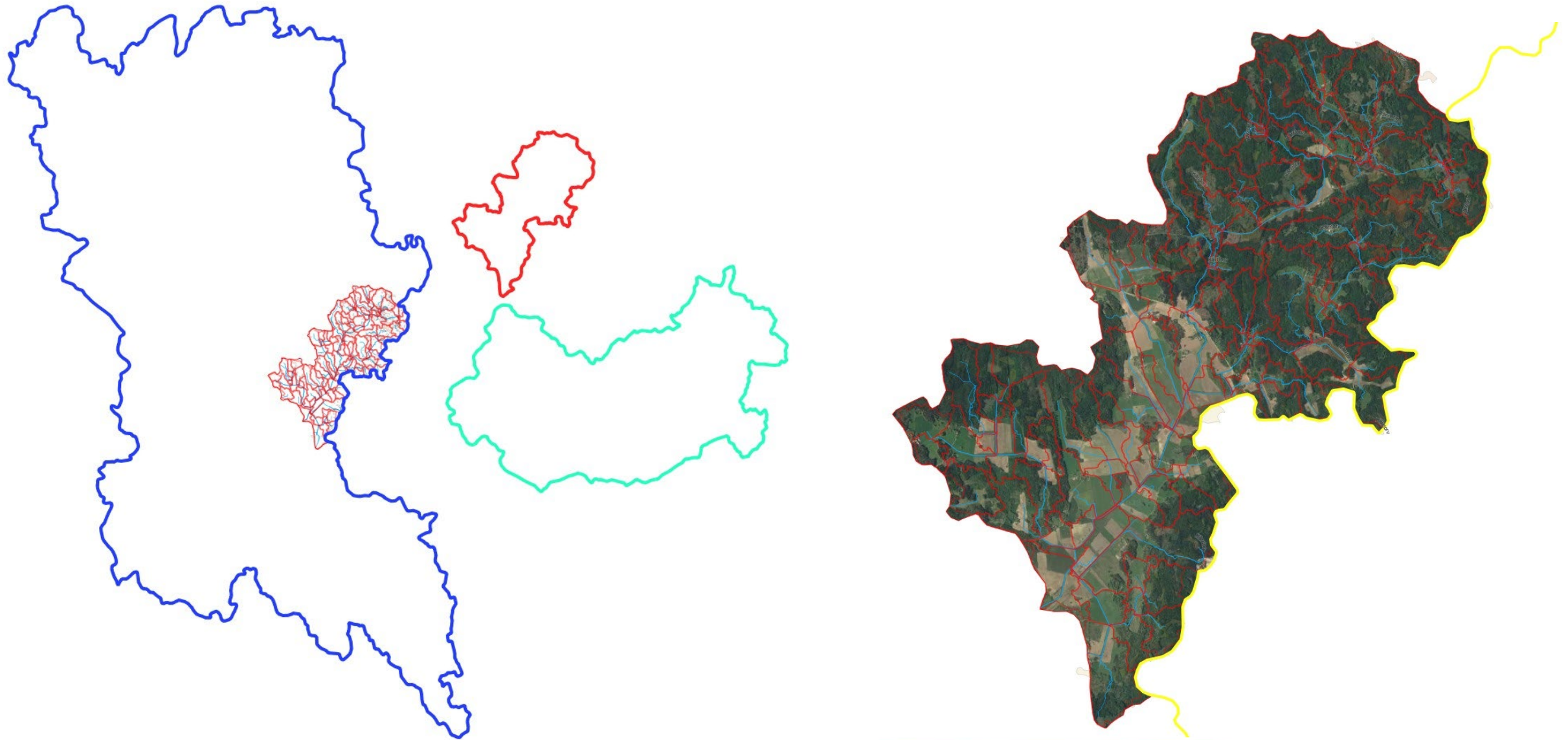

LAVA - lokal administration av vattenvårdsåtgärder

- Åtgärdsplan som täcker åtgärder tillräckliga att nå god ekologisk potential i Hjulbäcken, som är en del av Sagåns avrinningsområde.
- Färdigställd arbetsmetod att föreslå för Vattenmyndighetens fortsatta arbete med vattenförvaltningen.
- Underlag/metod att föreslå berörda kommuner att integrera i kommunala vattenplaneringen.
- Uppskattning av kostnader, kompetensbehov m.fl. resurser för uppskattat genomförande i hela Sagåns avrinningsområde.

Slutförs till juni 2024, inom LIFE IP Rich Waters

LONA Sagån, beviljat

- LONA återställ Visbobäcken.
432 000 kr + medfinans 10% från Sala kommun. MVVF
medsökande och utförare.
- LONA återställ Limstabäcken.
900 000 kr + medfinans 10% från Sala kommun. MVVF
medsökande och utförare.
- Båda genomförda senast 31 december 2027.

Sjögullsbekämpning

- LOVA byts till LONA-medel. 2024-2027. 5,2 miljoner, 90% bidrag.
- Upphandling av sommarens bekämpning
- Inventering i maj
- SLU får medel från HaV för att undersöka sjögullsdöden

Informationskampanj båtbottnfärger

- 240131 – Workshop med handläggare tillsyn båtbottnfärger på kommuner runt Mälaren
- Gemensam kampanj riktad till båtägare under våren:
 - broschyr
 - sociala medier

Vi fortsätter sedan på lång sikt med flera steg och målgrupper.

Foto: Anna Kassander/Transportstyrelsen

Nätverksmöten

- *Nätverk vattenstrategier: 2 möten per termin, samt fördjupning LÅP & deltagande i politikerdag*
- *Nätverk vattenpolitiker: Möte 20 mars*
- *Nätverk projektutveckling, MVVF och Rich Waters*
- 8 informationsträffar och möten under 2023, 171 deltagare
- 13 feb: Upphandlingar – vad ska kommunen tänka på?
- 9 april: MSB berättar om statsbidrag för naturolyckor.

Ansökan Interreg baserad på Rich Waters

- PFAS

- Gårdsvisa vattenplaner

Figur 6. Samma åker som i Figur 5 ovan men visar nu lågpunkter (i blått) identifierade i skyfallskarteringen.

Samverkan – gemensam ansökan?

Bild: Sveriges vattenmiljö <https://www.sverigesvattenmiljo.se/sa-mar-vara-vatten/2023/sammanfattningar/0/0/4>

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

Ljusnan-Voxnans
vattenvårdsförbund

Nyköpingsåarnas
Vattenvårdsförbund

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

Dag för vattenpolitiker 20 mars

Information

- Vattennyheter från året som gått: Översvämningar, miljögifter och invasiva arter!
- Kommunernas roll i vattenförvaltningen
- Aktuellt från Vattenmyndigheten
- Ansökningar på gång för finansiering av större projekt – behov av medverkande kommuner

Diskussion

- Hur driver man som politiker vattenfrågor inom kommunen?
- Behovet av nätverk och information om vatten – hur vill ni att Mälarens vattenvårdsförbund ska stötta er?
- [Handboken för vattenplanering](#) har en ny del. Redovisning samt workshop: Hur arbetar din kommun med vattenplanering?

- Nätverk kring Kolbäcksån
- Hallstahammar
- Surahammar
- Fagersta
- Norberg
- Smedjebacken
- Ludvika

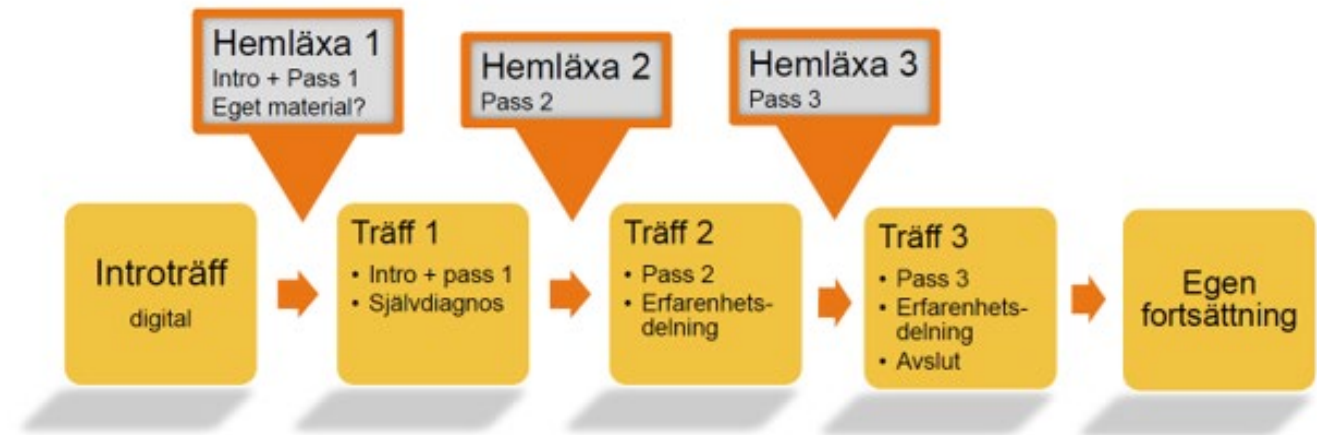

Figur 1: Översikt av avrinningsområdet. Illustration: Länsstyrelsen Västmanland och Vattenmyndigheten, 2017.

Workshopserien Klimat & Vatten avslutad

- 0 Motivera
- 1 Etablera
- 2 Analysera
- 3 Identifiera
- 4 Prioritera
- 5 Genomföra
- 6 Följa upp

Översyn av hemsidan, www.malaren.org

- Anpassas för att bättre spegla MVVF:s nya omfattning och inriktning sedan 2022.
- Arbetet har börjat, och målsättning ny webbsida klar under 2024.

Kalendarium 2024

Januari	✓	Arbetsgruppsmöte
	✓	Inspirationsdagar miljögifter
Februari	✓	Möte nätverk vattenstrateger Styrelsemöte 14/2
Mars		Mälarinarium Utbildning för nya politiker 20/3
April		Styrelsemöte 24/4
Maj		Inspirationsdagar konnektivitet 6-7/5 Årsstämma 17/5 Full partner meeting LIFE IP Rich Waters avslutning 28/5
Juni		Mälarinarium
Augusti		Utbildning för nya tjänstemän
September		Styrelsemöte
Oktober		Konferens klimatförändringarna & Mälaren Fältbesök för alla medlemmar
November		Mälarseminariet – kombinerat med LIFE IP resultatkonferens tillsammans med SLU?
December		Styrelsemöte

Årsstämma 2024

Nästa styrelsemöte

- 24 april kl 9.30-12.00

Digitalt, via Skype